

Ferrari eller Skoda?

Xavian-høyttalerne produseres i Tsjekia, men er utviklet av italieneren Roberto Barletta. Designet er definitivt italiensk, men holder lyden følge til tross for Skoda-pris?

av Roy Ervin Solstad

Første gang jeg var borti de tsjekkiske høyttalerne var på hifi-messa i Horten. På forsterkeri fra DK Design stod Xavian XN360 for en av det årets aller beste lydmessige demorom.

To serier

Konstruktøren Roberto Barletta var faktisk selv til stede på messa for å presentere høyttalerne sine, i hvert fall noen av dem. Xavian lager nemlig langt flere enn den gulvstående toppmodellen XN360. Den aller minste – og billigste – heter Mia og er en stativhøyttaler i Classic-serien til 5000 kroner, det vil si 11 ganger billigere enn XN360 fra den enda bedre XN-serien. I mellom disse to finner du flere stativ- og gulvstående høyttalere, samt egne senterhøyttalere og subwoofere dersom man ønsker å bygge ut til et høykvalitets hjemmekinooppsett.

Allerede den gang for snart halvannet år siden var jeg i kontakt med Karmøy-firmaet Audiofoni som importerer høyttalerne med tanke på å få dem tilsendt til test. Av ulike grunner – ikke minst det faktum at jeg på den tiden bodde nesten 2500 kilometer unna – ble testingen utsatt. Nå har de derimot vært på

plass i mitt nye hjem i Røyken snart et par måneder, og de har ikke gjort seg bort, selv i konkurranse med Dali

Euphonia MSS som koster nesten 40 prosent mer.

"Gjent" refleksport

At Roberto Barletta har gjort hjemmeleksa er tydelig med en gang man pakker ut høyttalerne. Elementene er førsteklasses, med ringradiator-diskant og Revelator mellomtone og bass fra Scan-Speak. Høyttalereren er en bassreflekskonstruksjon der bassrefleksåpningen er tunet til 25Hz, det vil si litt lavere enn høyttalerens lineære frekvensgang som oppgis til 28Hz-40kHz. Det betyr at den dekker nesten helt ned til de dypeste kirkeorgeltonene og til over bikkjefløytenivå.

Skulle du derimot få lyst til å ta en titt på bassrefleksporten, så er det bare å begynne å lete. På baksiden finnes ikke andre hull enn høyttalerterminalene. Som for eksempel Audio Physics Spark, sitter refleksporten på undersiden. Det betyr at høyttalerne kan plasseres nærmere bakvegg uten at bassen blir altfor svulstig. Grunnet større dybde i lydbildet liker jeg å ha høyttalerne godt ut fra veggen, dog noe mindre avstand fra bakvegg enn med mine referansehøyttalere fra Dali.

Håndlaget

Særlig prangende er de ikke. Bredden går så vidt utenpå de to 182mm basselementene, mens høyden fra gulvet er drøyt 110 centimeter. Dybden er 49 centimeter inkludert sokkelen høyttalerne står på, men i og med at baffelen skråner bakover for å utligne tidsforskyvninger, gir den et elegant uttrykk.

Det paret jeg har hatt hjemme er i kirsebærfinish, men de leveres også i valnøtt, lønn og fugleøyelønn. Uansett farge, så er det møbelmessige håndverket av høy klasse. Og det er nettopp håndverk det er snakk om. XN360 lages for hånd, ikke på et tsjekkisk samleband.

Lyden

Men det hjelper lite med et italiensk utseende dersom det låter som et tsjekkisk kullkraftverk. Det er ingen ting å bekymre seg over. Roberto Barletta hadde neppe fått høyttalerne sine produsert i pilsens hjemland, hadde ikke resultatet blitt godt. I Xavian XN360 sitt tilfelle er resultatet mer enn godt. Det er fremragende.

Det første som slår meg er en utrolig homo-

genitet i lydbildet. Her er det ingenting som stikker seg fram, eller prøver å gjemme seg. Diskanten har en oppløsning nesten på båndnivå, og oppleves bare som "å være der". Den blir aldri skarp, men er heller ikke avrundet. Tom McRae sin "For The Restless" har s'er som i mange oppsett kan skjære asfalt, men Xavian XN360 lar s'er være s'er og asfalt være asfalt. Faktisk er dette noe av det aller beste jeg har hørt på denne låta overhodet. Frykten man kanskje har for at Xavian-diskanten bare er tilbakeholden, blir som blåst bort ved å bytte plate til Karunesh – Zen Breakfast "Calling Wisdom". Her er det tydelig at diskanten ikke er noe dempet. De små bjellene i introen klirrer utrolig flott ut, og bambusfløyten får akkurat det lille raspet den bør ha. Litt mørkere i klangen enn mine Dali er de definitivt, men uten at det tar vekk detaljeringen. Dog ville jeg nok hatt det i bakhodet dersom høyttalerne skal matches med veldig mørkt klingende utstyr eller kabler. Uansett er det vel få som kjøper utstyr i denne klassen uten å prøve utstyret ordentlig.

Bredden og dybden i lydbildet må kommenteres, for lyden strekker seg godt utenfor høyttalerens bredde, og dybden er god, om enn ikke like eksepsjonell som jeg opplevde med Magnepan MG 3,6R og senere med Dali Euphonia. Noen fordeler har bånddiskanter fremdeles.

Stemmemagi

Noe av det beste disse høyttalerne gjør er stemmer, og det gjelder både kvinne- og herrestemmer. Den akustiske EPen "Winter" som Tori Amos ga ut i 1992, inneholder foruten en avsinndig flott versjon av Nirvanas "Smells Like Teen Spirit" også noe av det vakreste som noensinne er spilt inn på en sølvplate, nemlig Rolling Stones "Angie" med Tori Amos alene ved flygelet. Får du ikke ståpels der sola aldri skinner av den versjonen, så er du sannsynligvis som HitAwards-baben Gunilla Holm og mener at det eneste stedet på kroppen man skal ha hår, er på hodet.

Uten å gå i for intime detaljer om hvor jeg har vært med barberhøvelen i det siste, så må jeg i hvert fall innrømme at Amos på Xavian XN360, Conrad Johnson og Audio Aero er noe nær magisk.

"Somewhere Down The Crazy River" fra The Band-høvdingen Robbie Robertsons selvtitulerte album fra 1987 er mye av det samme. Manu Katche sine trommer fyller lydbildet fra høyre til venstre og tilbake igjen med sylskarp presisjon, og i midten står Robertsons stemme som en påle. Det er en av disse "du er der"-platene som kan få selv de ikke-troende til å bli hifi-freaker på fire minutter.

Bassfetisjisme

Selv har jeg flere plater i den kategorien, og de siste ukene har jeg kost meg glugg i hjel med bassist Brian Brombergs versjon av Beatles-låten "Come Together" og Johnny Cash sin versjon av U2s "One". Sistnevnte med en slik nerve at Bono burde gitt bort låten til Johnny Cash sitt

Fakta:

Xavian XN360

Type: Tre-veis bassreflekshøyttaler

Bass: 2x182 mm Scan-Speak Revelator

Mellomtone: 120 mm Scan-Speak Revelator

Diskant: 38 mm ringradiator diskant

Delefilterfrekvenser: 350Hz og 3500 Hz

Nominell impedanse: 4 ohm (min. 3 ohm)

Følsomhet: 90 dB (2,83 V/1m)

Anbefalt forsterkereffekt: 80 - 250 W

Størrelse: (HxBxD): 1103x198x490 mm

Vekt: 38 kg per stk.

Pris: kr. 55.000,-

Importør: Audiofoni

minne. Det Rick Rubin fikk ut av Johnny Cash på American Recordings-platene kan knapt nok overvurderes, og XN360 er en sikker følgesvenn på vei mot tårer i øyekroken.

Siden jeg allerede har nevnt Brian Bromberg så kommer det neppe som noen overraskelse at jeg har utviklet en viss fetisj for kontrabasser, enten det dreier seg om jazz eller klassisk. Men disse italienske tsjekkerne (eller var det motsatt) tar bass i alle former. Med sine to basselementer på 182mm hver, flytter 360ene luft så det holder. Samtidig er de såpass små at de har den nødvendige hurtigheten. Hør for eksempel på Björk sin Hyperballad fra plata Post med sin kjellerdype bass som fort kan bli for bløt. Xavian får kanskje ikke med seg de aller dypeste tone, men lar det samtidig aldri få anledning til å flyte ut. Det samme skjer med Mari Boines "I Come From The Other Side" fra CDen "Eight Seasons". En låt der Mari Boines etniske musikk blandes med heftige rytmer og fjelljazz-saksofonen til Jan Garbarek. 360ene pumper elektronisk bass med stor iver, men gir samtidig luft og rom nok til både Boines stemme og Garbarek sin treblåser.

Spiller alt

Heldigvis trives ikke Xavian XN360 med bare "enklere" musikk. For også i den mørkere enden av den musikalske skalaen leverer disse delikatessene varene. En av mine favoritter er Tønsberg-gruppa Seigmen, og lyden på platene deres var heller ikke ille. På 360ene kan du trygt spille både Döderlein, Metropolis og den ultimate versjonen av de Lillo-klassikeren "Hjernen er alene" på fullt øs og gjøre stua di om til et midlertidig poge-område for deg og dine venner.

Jeg har til og med spilt plater med skikkelig fæl lyd, slik som Simple Minds samleplate "Glittering Prize" med stort hell. Høyttalerne skiller soleklart mellom gode og dårlige opptak, men er heldigvis ikke så kilne på det de tar i mot at du må kassere halvparten av platesamlingen. Det var nesten som det gikk troll i ord da "Promised You A Miracle" dundret ut av høyttalerne. For her satt jeg og digget denne strålende låta med den bedritne lyden, uten å bekymre meg nevneverdig om lyden i det hele tatt.

Konklusjon

Selv om produksjonen foregår i Skodaens hjemland, oser det italiensk raffinement av lyd og design. Xavian XN360 har plassert seg i nogenlunde samme prissegment som Sonus Faber Cremona, men vurderer du den bør du definitivt høre XN360 før du bestemmer deg.

Utstyr benyttet under testing:

Forsterkere: Primare A-10, Densen DM-10, DK Design VS.1 Reference mk. III, Conrad-Johnson Premier 350/Conrad-Johnson Premier 17 LS2
Signalkilder: Audio Aero Capitole mk2, Cambridge Audio Azur 640C, Rega Planar 3, Beogram 4000
Kabler: Ecosse, Viablue, Xindak
Øvrig: A.R.T. Q-dampers, Finite Elemente rack og fotter